

O'ZBEKISTONDA RUS TILINING AHAMIYATI

Xolmirzayeva Sarvinozbonu Boqijon qizi

Andijon viloyati Izboskan tumani 39-umumiy o'rta ta'lim maktabi

Rus tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada rus tilini yurtimizdagi o'rni haqida, Rus tili dunyodagi yetakchi tillardan biri ekanligi haqida, Til odamlar bir-biri bilan aloqa qilishning eng muhim vositasi ekanligi haqida, Rus tili - rus xalqining milliy tili ekanligi haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *rus tili, xalq, xususiyat, millat, til, madaniyat, shakllantirish, rivojlantirish o'rgatish.*

Rus tilining millatlararo muloqot tili sifatida o'ziga xos xususiyati uning o'z ijtimoiy funksiyalarini bajarishi bilan ular bilan yonma-yon va parallel ravishda ishlashida namoyon bo'ldi.

O'zbek tili bilan bir qatorda, rus tili ham ijobiy ahamiyatga ega, chunki u o'zaro tajriba almashishga va har bir millat va millatni boshqa barcha xalqlarning madaniy yutuqlari va jahon madaniyati bilan tanishtirishga yordam beradi. Rus tili va dunyo xalqlari tillarini o'zaro boyitishning doimiy jarayoni mavjud.

Rus tili dunyodagi yetakchi tillardan biri bo'lgan va bo'lib qolmoqda. Zamonaviy dunyoda rus tilida so'zlashadigan odamlar soni bo'yicha (500 million kishi) xitoyliklar (1 milliarddan ortiq) va ingliz tilidan (750 million) keyin uchinchi o'rinda turadi.

Rus tili rus xalqining milliy tili, rus milliy madaniyatining bir shakli, bu rus xalqining ona tili.

Rus tili dunyodagi eng rivojlangan tillardan biridir. U ilm-fan va texnikaning barcha sohalarida boy lug'at va termitologiyaga gramatik vositalarning ifoda etuvchi qisqaligi va ravshanligiga atrofda olamning barcha xilma xilligini aks ettiruvchi qobiliyatiga ega.

Rosiiya Federatsiyasi siyosiy konstitutiya-siga binoan rus tili Rossiya Federatsiyasining butun hududida davlat tili hisoblanadi. Rus tili nafaqat Rossiya Federatsiyasining davlat tili, balki, dunyo tillari soniga ya'ni turli davlatlarning xalqlari o'rtsida xalqaro aloqa vositasi bo'lib xizmat qiladigan tillarga tegishli. Dunyoda ma'lum bo'gan ikki yarim mingdan ortiq tillardan xalqaro aloqani eng rivojlangan dunyo tillari guruhi deb atashadi.

Til odamlar bir-biri bilan aloqa qilishning eng muhim vositasidir. Rus tili - rus xalqining milliy tili. O'zining kelib chiqishi bo'yicha rus tili slavyan tillariga tegishli. Rus tiliga eng yaqin slavyan tillari ukrain va belorus tillari hisoblanadi. Rossiya Federatsiyasida davlatga qarashli bo'lib, dunyo bo'ylab 500 milliondan ziyod odam muloqot qiladi. Nafaqat MDH respublikalarida, balki Rossiya Federatsiyasidan geografik jihatdan uzoq bo'lgan mamlakatlarda ham rus tilida so'zlashadigan kuchli jamoalar mavjud: AQSh, Turkiya, Isroil va boshqalar. Rus tili dunyodagi eng boy va eng murakkab tillardan biri hisoblanadi.

Rus tili (ruscha: *Русский язык*) — rus xalqi tili, jahonda keng tarqalgan tillardan. Avval SSSRda, so'ng Rossiya Federatsiyasi va MDHda millatlararo va davlatlararo aloqa vositasi. Rus tili Birlashgan Millatlar Tashkilotidagi 6- rasmiy tildan biri sanaladi. Ukrain va belorus tillari bilan birgalikda hindevrova tillari oilasiga kiruvchi slavyan tillarining sharqiy guruhini tashkil etadi.

Rus tili juda uzoq va murakkab rivojlanish tarixiga ega. Eng qadimgi rus adabiy tili Kiyev Rusida shakllangan bo'lib, u XIV asrgacha sharqiy slavyanlar uchun umumiy til hisoblangan. XIV-XV asrlarda qadimgi rus tili 3 tilga — velikorus (rus), ukrain va belorus tillariga bo'linib ketadi. Shu davrdan boshlab rus tili, boshqacha aytganda, velikorus tili markazi Moskva bo'lgan Rus davlati hududida rivojlana boshlaydi.

Jamiatimiz hayotidagi tub o'zgarishlar uning hayotining barcha jabhalariga, jumladan, xalq ta'limiga ham ta'sir ko'rsatdi. Ayniqsa, barcha o'quv fanlarini, birinchi navbatda, rus tili va adabiyotini o'qitish jarayoni sezilarli o'zgarishlarga uchragan turli mintaqalarning milliy maktablarida sodir bo'lgan o'zgarishlar muhim ahamiyatga ega edi. Aksariyat respublikalarda shakllangan til vaziyati, ona tilini o'qitishga yetarlicha e'tibor bermaslik rus tili va adabiyotini o'rganishga ajratiladigan soatlarning sezilarli darajada qisqarishiga olib keldi. Shu munosabat bilan rus tili va adabiyoti fanlaridan ushbu fanlarni o'zaro bog'liq holda o'rganish tamoyillari asosida yangi dasturlarni ishlab chiqish masalalari kun tartibida dolzarb bo'lib qoldi.

2005-yil Iyun oyida "Rossiya Federatsiyasining davlat tili to'g'risida" Federal qonun qabul qilindi. Hozirgi vaqtda rus tili tarqalish darajasi bo'yicha dunyoda to'rtinchi o'rinda turadi. Birinchi o'rinni Ingiliz tili unda taxminan 500 million kishi ona tili yoki ikkinchi til sifatida ishlatishadi. Ikkinchi o'rinda xitoy tili va uchinchi o'rinda ispan tili dunyo bo'yicha keng qo'llaniladigan tildir. Har bir inson hayotida hech bo'lmaganda bir marotaba bo'lsa ham o'z ona tili yoki boshqa tillar haqida qandaydir fikr yuritishi mumkin. O'zbek maktablarida rus shoirlarning asarlari darslik sifatida o'tiladi. Hech o'ylab ko'rganmisiz o'zbek tilidagi darsliklar o'zbek adiblarining asarlari ham rus maktablarida o'tilarmikin. Rus tili nafaqat Rossiya Federatsiyasining davlat tili. Bu jahon tillar soniga, ya'ni turli davlatlar xalqlari o'rtasida xalqaro muloqot vositasi bo'lib xizmat qiladigan tillarga tegishli. Dunyoda ma'lum bo'lgan ikki yarim mingdan ortiq tillardan xalqaro muloqotni jahon tillari klubi deb ataladigan eng rivojlangan jahon tillari guruhi ta'minlaydi. Tilni jahon tili roliga ko'tarilishi, bu tilda yaratilgan madaniyatning umuminsoniy ahamiyati bilan belgilanadi. Tilning jahon tili maqomi qonuniy ravishda uni xalqaro tashkilotlar yoki konferensiyalarning rasmiy yoki ishchi tili (BMT, YUNESKO va boshqa tashkilotlar) e'tirof etish yo'li bilan belgilanadi. Shunday qilib rus, ingiliz, arab, ispan, xitoy va fransuz tillari bilan birga

BMTning oltita rasmiy tillaridan biri sifatida tan olingan. Til deganda insoniyat jamiyatining barcha davrida mavjud bo'lgan ijtimoiy hodisalar tushuniladi. Tilning asosiy maqsadi aloqa, aloqa vositasi sifatida xizmat qilishdir. Til tafakkur, inson ongi bilan uzviy bog'liqdir, fikr va tuyg'ularimizni shakllantirish va ifodalash vositasi bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO`YHATI:

1. Rus tili madaniyati. (Darslik) Maslov V.G., 2010 - 160 b.
2. Rus tili va nutq madaniyati: Oliy o'quv yurtlari uchun darslik. L.A. Vvedenskaya, L.G. Pavlova, E.Yu. Kashaeva, Rostov n / a: "Feniks" nashriyoti, 2001. - 544 b.
3. Rus tili va nutq madaniyati / I. A. Dolbina, T. A. Karpinets, O.A. Saltakova; Kuzbas davlat texnika universiteti, 2011 .-- 63s.
4. XX asr oxiridagi rus tili. V.L. Vorontsova va boshqalar - M.: Rus madaniyatining tillari, 2009. - 478 b.
5. Zamonaviy rus tili. Darslik. Valgina N.S., Rosenthal D.E., Fomina M.I., 2002.nashr, 528s.